ZBIÓR

UKŁADÓW ZBIOROWYCH PRACY

ROK II Warszawa, dnia 15 lutego 1938 r. Nr 11

TREŚĆ:

24.

ZARZĄDZENIE KOMISARZA DEMOBILIZACYJNEGO

dla obszaru województwa pomorskiego, miasta i powiatu Bydgoszcz, miasta i powiatu Inowrocław oraz powiatów szubińskiego i wyrzyskiego

z dnia 9 lutego 1938 r.

o nadaniu mocy obowiązującej orzeczeniu Komisji Pojednawczo-Rozjemczej w Bydgoszczy z dnia 22 grudnia 1937 r., ustalającemu warunki pracy i płacy w zawodzie malarskim w Bydgoszczy.

Na podstawie § 23 rozporządzenia z dnia 3 września 1919 r. o przyjmowaniu i wydalaniu robotników podczas okresu demobilizacji gospodarczej (Dz. Ust. Rzeszy Niem. str. 1500) zarządzam, co następuje:

§ 1.

Orzeczeniu Komisji Pojednawczo - Rozjemczej w Bydgoszczy z dnia 22 grudnia 1937 r., ustalającemu warunki pracy i płacy w zawodzie malarskim w Bydgoszczy, nadaję moc obowiązującą, poczynając od dnia 1 stycznia 1938 r.

Tekst orzeczenia podany jest w załączeniu do zarządzenia niniejszego.

§ 2.

Zarządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia w Zbiorze Układów Zbiorowych Pracy.

Komisarz Demobilizacyjny
(—) inż. *H. Zagrodzki.*

1 zał.

Zał. do zarz. Kom. Demobil. z dn. 9.II 1938 r.

ORZECZENIE.

Komisja Pojednawczo-Rozjemcza w Bydgoszczy, działając na podstawie dekretu z dnia 23 grudnia 1918 r. o umowach zbiorowych, wydziałach robotniczych i pracowniczych oraz o rozjemstwie w zatargach pracy (Dz. Ust. Rzeszy Niem. str. 1456), w celu załatwienia zatargu w zawodzie malarskim w Bydgoszczy — na posiedzeniach w dniach 20 i 22 grudnia 1937 r. w lokalu Zarządu Miejskiego w Bydgoszczy, ul. Jezuicka nr 1 (ratusz), w składzie ustalonym zgodnie z § 15 dekretu z dnia 23 grudnia 1918 r. o umowach zbiorowych, wydziałach robotniczych i pracowniczych oraz o rozjemstwie w zatargach pracy (Dz. Ust. Rzeszy Niem. str. 1456):

Przewodniczący:	*Ossowski Roman*, sędzia Sądu Okręgowego
Ławnicy stali ze strony pracodawców:	*Rejentowicz Konstanty* *Wiese Stefan*
Ławnik niestały ze strony pracodawców:	*Pawlak Jan*
Ławnicy stali ze strony pracowników:	*Trzaskowski Leonard* *Tykwiński Jan*
Ławnik niestały ze strony pracowników:	*Mieloch Ignacy*

w obecności następujących uczestników zatargu:

1. ze strony pracodawców:
   Cech Malarzy w Bydgoszczy w osobie st. cechu p. *Kaźmierczyka;*

2. ze strony pracowników:
   Centralny Związek Rob. Przem. Budowl., Drzewn., Ceram. i Pokrewn. Zawodów w Polsce w osobie sekr. p. *Matuszewskiego Tadeusza,*

po zbadaniu całokształtu sprawy, przeprowadzeniu postępowania dowodowego, wysłuchaniu głosów stron, ustaleniu punktów spornych oraz po stwierdzeniu, że nie można doprowadzić stron do ugody na podstawie §§ 25 i 27 dekretu z dnia 23 grudnia 1918 r.,

orzeka:

I. W zawodzie malarskim na terenie miasta Bydgoszczy ustala się następującą taryfę płac za godzinę:

1) czeladnik malarski po 6 latach po złożeniu egzaminu czeladniczego . . . . zł 0,92

2) czeladnik malarski po 2 latach do 6 lat po złożeniu egzaminu czeladniczego . . . . „ 0,80

3) czeladnik malarski do 2 lat po złożeniu egzaminu czeladniczego oraz strycharz . . . „ 0,68

II. Orzeczenie niniejsze obowiązuje od dnia 1 stycznia 1938 r. do dnia 31 grudnia 1938 r. O ile orzeczenie niniejsze nie będzie wymówione na jeden miesiąc przed upływem ważności orzeczenia przez którąkolwiek z zainteresowanych stron, ważność orzeczenia przedłuża się automatycznie na każdy rok następny.

Bydgoszcz, dnia 22 grudnia 1937 r.

Przewodniczący:

(—) *Roman Ossowski*
Sędzia Sądu Okręgowego

Ławnicy ze strony pracodawców:

(—) *Konstanty Rejentowicz*
(—) *Stefan Wiese*
(—) *Jan Pawlak*

Ławnicy ze strony pracowników:

(—) *Tykwiński*
(—) *J. Mieloch*
(—) *Trzaskowski*

25.

OBWIESZCZENIE MINISTERSTWA OPIEKI SPOŁECZNEJ

z dnia 9 lutego 1938 r.

o wniosku w sprawie nadania mocy powszechnie obowiązującej dla wszystkich właścicieli domów i nieruchomości na obszarze miasta Poznania układowi zbiorowemu pracy z dnia 25 stycznia 1938 r.

Ministerstwo Opieki Społecznej obwieszcza, że Związek Zawodowy Dozorców Domowych Chrześcijańskiego Zjednoczenia Zawodowego, Oddział w Poznaniu zgłosił do Ministerstwa Opieki Społecznej w myśl art. 21 ustawy z dnia 14 kwietnia 1937 r. o układach zbiorowych pracy (Dz. U. R. P. Nr 31, poz. 242) oraz rozporządzenia Ministra Opieki Społecznej z dnia 31 maja 1937 r. (Dz. U. R. P. Nr 40, poz. 316) wniosek o nadanie mocy powszechnie obowiązującej dla wszystkich właścicieli domów i nieruchomości na obszarze miasta Poznania układowi zbiorowemu pracy, zawartemu w Poznaniu dnia 25 stycznia 1938 r.:

a) po stronie pracodawców przez Towarzystwo Właścicieli Domów i Nieruchomości w Poznaniu,

b) po stronie pracowniczej przez Związek Zawodowy Dozorców Domowych Chrześcijańskiego Zjednoczenia Zawodowego, Oddział w Poznaniu.

Tekst układu zbiorowego pracy podany jest poniżej.

Sprzeciwy w sprawie nadania powyższemu układowi mocy powszechnie obowiązującej wnosić należy do Ministra Opieki Społecznej za pośrednictwem Inspektora Pracy X Okręgu (Poznań, Dąbrowskiego 35/37) w ciągu dni 14-tu.

Termin 14-dniowy biegnie od daty ogłoszenia niniejszego obwieszczenia.

Główny Inspektor Pracy
i Dyrektor Departamentu

(—) *M. Klott.*

1 zał.

UKŁAD ZBIOROWY PRACY

ustalający warunki pracy i płacy dozorców domowych m. st. Poznania.

Pomiędzy Towarzystwem Właścicieli Domów i Nieruchomości w Poznaniu z jednej strony i Związkiem Zawodowym Dozorców Domowych Chrześcijańskiego Zjednoczenia Zawodowego, Oddział w Poznaniu z drugiej strony — na posiedzeniach w dniach 21 i 25 stycznia 1938 r. zawarty został poniższy układ ustalający warunki pracy i płacy dozorców domowych m. Poznania:

§ 1.

Niniejszy układ zbiorowy pracy dotyczy z jednej strony wszystkich właściciele domów i nieruchomości m. Poznaia, a z drugiej strony — wszystkich zatrudnionych przez nich dozorców domowych.

§ 2.

Za dozorcę podlegającego niniejszemu układowi uważa się osobę spełniającą na żądanie właściciela nieruchomości lub administratora wyszczególnione poniżej czynności:

1. codzienne czyszczenie i zamiatanie oraz utrzymywanie wzorowego porządku w podwórzu, w sieniach, przed domem, na chodnikach i do połowy ulicy, przy frontowych wejściach do klatek schodowych — jeden raz dziennie, rano z jednoczesnym otwarciem bramy wejściowej, w myśl obowiązujących przepisów policyjnych — oraz, w miarę potrzeby, w ustępach podwórzowych, w klatkach schodowych i gankach, w piwnicy, pralni, górce do suszenia bielizny i w korytarzach na górze;
2. codzienne zapalanie i gaszenie światła o wyznaczonej policyjnie godzinie w sieniach, w klatkach schodowych i w w miejscach do wspólnego użytku przeznaczonych — z jednoczesnym punktualnym zamykaniem bramy wejściowej według przepisów policyjnych;
3. usuwanie śniegu na podwórzu oraz z chodników i jezdni przed domem, jak również posypywanie chodników piaskiem

w czasie gołoledzi, w myśl obowiązujących przepisów policyjnych;
4. mycie ścian i okien w klatkach schodowych oraz jednoczesne mycie schodów — jeden raz do roku;
5. zawiadamianie właściciela domu względnie administratora o zaszłych uszkodzeniach budynków oraz instalacji elektrycznych, gazowych, wodociągowych, centralnego ogrzewania itp.;
6. czyszczenie ścieków i nadzór nad studzienkami ściekowymi w miarę potrzeby;
7. wykonywanie wszelkich czynności, wynikających z przepisów policyjnych i porządkowych w odniesieniu do nieruchomości.

§ 3.

W okresie choroby dozorcy, trwającej nie dłużej niż trzy miesiące, czynności jego spełniać może dorosły członek rodziny lub, za zgodą właściciela, osoba inna. W razie śmierci dozorcy, obowiązki ma prawo wykonywać żona zmarłego lub dorośli członkowie rodziny przez okres do sześciu miesięcy od chwili zgonu dozorcy.

§ 4.

1. Zamiatanie i mycie schodów, z wyjątkiem przewidzianym w p. 4 § 2 niniejszego układu, nie należy do obowiązków dozorcy domowego.
2. W tych wypadkach, w których czynności te będzie wykonywał dozorca za lokatora, powinien otrzymać za to od lokatora wynagrodzenie za obopólnym porozumieniem z lokatorem.
3. W tych zaś domach, w których czynności te wykonywa dozorca na żądanie właściciela domu, z wyjątkiem przewidzianym w p. 4 § 2 niniejszego układu, otrzymuje za to osobne wynagrodzenie od właściciela lub jego zastępcy.
4. Za wszelkie inne czynności nie wymienione w niniejszym układzie, a wymagane przze właściciela domu lub administratora, jak na przykład: obsługa kotłów centralnego ogrzewania, specjalne czyszczenie podwórza z powodu zwiększonego ruchu kołowego itp., dozorca otrzymuje specjalne wynagrodzenie od właściciela lub administratora domu.

5. Jeżeli właściciel domu lub administrator wymagają od dozorcy obsługi kotłów centralnego ogrzewania, winni za obsługę tę płacić od jednego dużego kotła centralnego ogrzewania co najmniej 25 zł w stosunku miesięcznym, a przy dwóch kotłach co najmniej 40 zł w stosunku miesięcznym za okres palenia.

6. Właściciel domu lub administrator nie mogą wymagać od dozorcy, aby bez specjalnego wynagrodzenia wykonywał prace rzemieślnicze, na przykład: murarskie, blacharskie, ślusarskie, instalatorskie, stolarskie, elektrotechniczne, malarskie itp.

§ 5.

1. W domach parterowych i willach wynagrodzenie dozorcy za prace wymienione w § 2 i 4 niniejszego układu ustala się na podstawie indywidualnych umów za obopólnym porozumieniem stron zainteresowanych. Pod pojęciem willi rozumie się dom wolno stojący, zawierający do czterech mieszkań, licząc z mieszkaniem dozorcy włącznie.

2. W domach piętrowych z jednym wejściem frontowym, bez względu na wysokość domu, zasadnicze wynagrodzenie dozorcy wynosi złotych 33 miesięcznie, o ile dalsze postanowienia niniejszego układu nie stanowią inaczej. Za każde dalsze frontowe wejście dolicza się 20%, a za każde wejście podwórzowe, z wyjątkiem wejść wyłącznie kuchennych, dolicza się 10%. Za osobne wejście frontowe uważa się wejście prowadzące do osobnej klatki schodowej. Dom narożnikowy uważa się za dom z jednym dodatkowym wejściem, za które dozorca otrzymuje 20% dodatek. Za dom narożnikowy uważa się dom przy skrzyżowaniu dwóch ulic, z jednym wejściem.

3. W domach posiadających do 10 lokatorów, o ile przy tym większość stanowią małe 1—2-pokojowe mieszkania z kuchnią, ustalone w powyższy sposób wynagrodzenie redukuje się o $^{1}/_{3}$ część.

4. W domach jednopiętrowych posiadających do 5 lokatorów, o ile przy tym większość stanowią mieszkania 1—2-pokojowe z kuchnią, zasadnicze wynagrodzenie wynosi 15 zł miesięcznie.

5. Za prowadzenie i odnoszenie meldunków dolicza się 5 zł miesięcznie, a za samo odnoszenie 3 zł miesięcznie. Prowa-

dzenie meldunków nie należy do obowiązków dozorcy domu.

6. Za oświetlenie nieruchomości inne, niż elektryczne, dolicza się 10% do zasadniczego wynagrodzenia.
7. Od ustalonej w powyższy sposób sumy wynagrodzenia pieniężnego odlicza się ustawową wartość mieszkania według norm podstawowego komornego z 1914 r., zaś w nowych domach według norm płaconych za takież mieszkanie w tym samym domu lub w domach sąsiednich. Wysokość kwoty odliczanej za mieszkanie dozorcy w nowym domu, składające się z jednego normalnego pokoju, nie może przekraczać 20 zł, zaś pokoju z kuchnią 30 zł miesięcznie. Za mieszkanie gorsze, np. suterynowe, należy liczyć o 15% mniej. Mieszkanie dozorcy powinno odpowiadać przepisom budowlano-sanitarnym.

§ 6.

Wszelkie narzędzia potrzebne do wykonywania obowiązków dozorcy właściciel domu lub administrator kupuje i dostarcza, albo wykłada potrzebną sumę na ich zakupienie.

§ 7.

Pracodawca dokona w miarę potrzeby bielenia ścian i sufitów w mieszkaniu służbowym dozorcy, w każdym razie co najmniej raz na trzy lata. Konieczne większe naprawy w mieszkaniu dozorcy obowiązują właściciela domu na tych samych warunkach jak w stosunku do lokatorów.

§ 8.

Rozwiązanie stosunku służbowego i zwolnienie mieszkania służbowego następuje za pisemnym 3-miesięcznym wypowiedzeniem na koniec kwartału kalendarzowego. Rozwiązanie stosunku służbowego może nastąpić bez wypowiedzenia w razie zajścia wypadków przewidzianych w art. 18 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16.III. 1928 r. o umowie o pracę robotników (Dz. U. R. P. Nr 35, poz. 324).

§ 9.

Pracodawca niezwłocznie po przyjęciu do pracy wyda pracownikowi książeczkę obrachunkową, czyli książeczkę,

w której na piśmie ustalone będą warunki pracy i płacy dozorcy oraz wpisana wartość przeznaczonego dla dozorcy mieszkania, ustalona zgodnie z § 5 p. 7 niniejszego układu. Właściciel lub administrator domu obowiązany jest wpisywać do książeczki każdorazowe wypłaty wynagrodzenia dozorcy. Obok książeczki obrachunkowej dopuszczalne są dalsze dowody wykonania zobowiązań w myśl kodeksu zobowiązań.

§ 10.

Postanowienia umów indywidualnych mniej korzystne dla dozorcy, niż to przewiduje niniejszy układ, są nieważne i ulegają zastąpieniu przez warunki określone w niniejszym układzie. Postanowienia umów indywidualnych, przyznające dozorcy korzystniejsze warunki, pozostają w mocy.

§ 11.

Wszelkie zatargi wynikłe pomiędzy właścicielami domów a dozorcami załatwiają Sądy Państwowe na warunkach ogólnych.

§ 12.

Układ niniejszy obowiązuje od dnia 1 kwietnia 1938 r. do dnia 31 marca 1940 r. z tym, że o ile żadna ze stron nie wypowie go na trzy miesiące przed upływem powyższego terminu, w takim razie obowiązuje on na dalszy okres roczny z tym samym warunkiem przedłużenia na lata następne.

Poznań, dnia 25 stycznia 1938 r.

Za Towarzystwo Właścicieli Domów i Nieruchomości w Poznaniu

(—) *Józef Małkiewicz*
(—) *Feliks Godlewski*
(—) *Stefan Mikołajewski*
(—) *Dr Franciszek Bubieński*

Za Związek Zawodowy Dozorców Domowych Chrześcijańskiego Zjednoczenia Zawodowego, Oddział w Poznaniu

(—) *Marcin Roch*
(—) *Stanisław Bresiński*
(—) *Michał Woroch*
(—) *Maciej Psikus*
(—) *Stanisław Nowak*

26.

OBWIESZCZENIE
MINISTERSTWA OPIEKI SPOŁECZNEJ

z dnia 9 lutego 1938 r.

o wniosku w sprawie nadania mocy powszechnie obowiązującej dla wszystkich przedsiębiorstw spławu drzewa na wszystkich szlakach wodnych Rzeczypospolitej Polskiej układowi Zbiorowemu pracy z dnia 9 lipca 1937 r.

Ministerstwo Opieki Społecznej obwieszcza, że Związek Zawodowy Transportowców Rzeczypospolitej Polskiej, zgłosił do Ministerstwa Opieki Społecznej w myśl art. 21 ustawy z dnia 14 kwietnia 1937 r. o układach zbiorowych pracy (Dz. U. R. P. Nr 31, poz. 242) oraz rozporządzenia Ministra Opieki Społecznej z dnia 31 maja 1937 r. (Dz. U. R. P. Nr 40, poz. 316) wniosek o nadanie mocy powszechnie obowiązującej dla wszystkich przedsiębiorstw spławu drzewa na wszystkich szlakach wodnych Rzeczypospolitej Polskiej układowi zbiorowemu pracy, zawartemu w Warszawie dnia 9 lipca 1937 r.:

a) po stronie pracodawców przez Radę Naczelną Związków Drzewnych w Polsce,

b) po stronie pracowniczej przez Związek Zawodowy Transportowców Rzeczypospolitej Polskiej.

Tekst układu zbiorowego podany jest poniżej.

Sprzeciwy w sprawie nadania powyższemu układowi mocy powszechnie obowiązującej wnosić należy do Ministra Opieki Społecznej za pośrednictwem Inspektora Pracy II Okręgu (Warszawa, Al. Jerozolimskie 6) w ciągu dni 14.

Termin 14-dniowy biegnie od daty ogłoszenia niniejszego obwieszczenia.

Główny Inspektor Pracy
i Dyrektor Departamentu

(—) *M. Klott.*

UKŁAD ZBIOROWY PRACY

zawarty pomiędzy Radą Naczelną Związków Drzewnych w Polsce działającą w imieniu i na rzecz wszystkich członków wymienionych związków z jednej strony, a Związkiem Zawodowym Transportowców R. P. działającym w imieniu flisaków członków oddziałów Związku Zawodowego Transportowców R. P. z drugiej strony.

A. Wiązanie i zbijanie materiałów-drzewnych.

§ 1.

Wynagrodzenie dzienne przy wiązaniu i zbijaniu materiałów drzewnych wynosi:

1) retman . . . . 8,00 zł
2) retmańczyk . . . . 6,00 „
3) flisacy wykwalifikowani miejscowi . . . 4,00 „
4) flisacy wykwalifikowani zamiejscowi . . 4,15 „
5) flisacy niewykwalifikowani . . . . . . 3,00 „
6) robotnicy zatrudnieni przy podtaczaniu drewna . . . . 2,50 „

§ 2.

Robotnicy lądowi opłacani są według przeciętnego wynagrodzenia w danej miejscowości.

§ 3.

Płace przy robotach akordowych ustala się w drodze każdorazowej ugody z flisakami.

§ 4.

Czas pracy wynosi 8 godzin.

Wysokość wynagrodzenia za godziny nadliczbowe określa art. 16 ustawy o czasie pracy w przemyśle i handlu w brzmieniu obowiązującym.

O ile strony nie dojdą do porozumienia przy ustalaniu wyższego wynagrodzenia za godziny nadliczbowe — kwestię tę

rozstrzygną ostatecznie organa podległe Ministerstwu Opieki Społecznej.

B. Spław.

§ 5.

Spławy dzielą się na magistralne i lokalne. Pod spławami magistralnymi rozumie się spławy od wylotowych punktów na rzekach, gdzie możliwy jest normalny i naturalny spław, do oddalonych miejsc przeznaczenia.

§ 6.

Układ niniejszy obowiązuje w dorzeczu Wisły oraz w dorzeczach rzek Prypeci, Dniestru i Niemna w stosunku do spławów magistralnych i lokalnych, wszakże przy poszczególnych spławach lokalnych mogą być zawierane przez związki podpisane na układzie lokalne układy zbiorowe pracy. Układy te w zakresie stawek płac mogą zawierać odmienne normy aniżeli przewidziane w układzie niniejszym.

§ 7.

Wysokość wynagrodzeń za spławy lokalne i za wypływanki do punktów wylotowych będzie rok rocznie ustalana w sposób następujący:

a) Rada Naczelna Związków Drzewnych do dnia 1 grudnia każdego roku komunikuje Związkowi Transportowców spis i adresy terenowych organizacyj przemysłowców i kupców drzewnych;

b) Związek Transportowców do dnia 15 grudnia każdego roku komunikuje wskazanym przez Radę Naczelną terenowym organizacjom spis i adresy miejscowych Związków Robotniczych;

c) najpóźniej do dnia 15 stycznia terenowe organizacje przemysłowców i kupców drzewnych zwołują na wspólną konferencję wskazane przez Związek Transportowców miejscowe Związki Robotnicze;

d) konferencja ta ustala wysokość wynagrodzeń ściśle według lokalnych warunków;

e) jeżeli w łonie konferencji wynikną spory i porozumienie co do płac nie będzie osiągnięte, strony poddadzą się obowiązującemu arbitrażowi Okręgowych Inspektorów Pracy.

§ 8.

Wynagrodzenie za spław magistralny oblicza się na rejsy.

Podstawą obliczenia wynagrodzenia za rejs jest tygodniowe wynagrodzenie retmana, retmańczyka, przednika, luzaka i flisaka pomnożone przez czas trwania spławu przy warunkach normalnych, przy czym wynagrodzenie zasadnicze przy spławie ustala się dla poszczególnych stanowisk według następujących norm:

retman przy spławie do dwóch tratew	75 zł	tygodniowo
retman przy spławie powyżej dwóch tratew	100 „	„
retmańczyk przy spławie . . .	45 „	„
pasowy, przednik i luzak przy spławie	30 „	„
flisak przy spławie	25 „	„

§ 9.

Każdy flisak otrzymuje tygodniowo 10 złotych zaliczki na wyżywienie. Zaliczki winny być wypłacane co tydzień z góry.

§ 10.

Okresy trwania normalnego spławu od poszczególnych punktów wylotowych do różnych miejsc przeznaczenia (czas trwania rejsów) będą ustalane każdorazowo w drodze porozumienia przedsiębiorców i partii spławiającej drzewo.

Czas trwania rejsów winien być zróżniczkowany według pór roku.

§ 11.

Jeżeli na skutek nieprzewidzianych okoliczności, wynikłych bez winy załogi spławnej, czas trwania rejsu przedłuży się po-

nad normę okresu spławnego, do ustalonego wynagrodzenia za rejs dolicza się ponadto za dodatkowy okres spławu płace ustalone w § 8-ym.

Dodatkowe wynagrodzenie retmana pozostawia się wspólnemu porozumieniu retmana z pracodawcą.

C. Warunki ogólne.

§ 12.

Firma ponosi koszty przejazdu z miejsca zamieszkania do miejsca rozpoczęcia pracy i z miejsca zakończenia pracy do miejsca zamieszkania.

§ 13.

Czasu przejazdu z miejsca zamieszkania do miejsca pracy i z powrotem firma nie opłaca. Tylko w wypadku przerzucania robotników z jednego miejsca pracy do drugiego miejsca pracy opłaca robotnikowi czas przejazdu.

§ 14.

W wypadku zatopienia części inwentarza niezbędnego do pracy, a stanowiącego własność pracownika, firma, o ile ustalone będzie, że zatopienie to nastąpiło nie z winy pracownika, zwraca mu połowę wartości zatopionych przedmiotów, pod warunkiem, że zostały one przed zatopieniem przedstawione retmanowi.

§ 15.

Firma dostarcza kwatery w miejscu wiązania tratew oraz przy przepływaniu kanałów, jednakże tylko w tym wypadku, kiedy zachodzi potrzeba rozebrania budek.

§ 16.

O ile transport przekracza dwie tratwy wiślane, pracodawca dodaje poza załogą pomocnika retmana.

§ 17.

Stróżowanie odbywa się kolejno przez flisaków. Dyżurujący flisak następnego dnia jest wolny od pracy. W czasie postoju retman ma prawo, o ile uważa za potrzebne, zaangażować

specjalnego stróża nocnego na koszt firmy. Punkt ten pozostawia się do każdorazowego uzgodnienia z przedstawicielem firmy.

§ 18.

Obsada techniczna tratwy oraz wyposażenie jej w potrzebny materiał techniczny winny być zgodne z obowiązującymi przepisami Zarządów Wodnych i ustalone zgodnie z opinią retmana.

§ 19.

W wypadku powodzi albo innych okoliczności nieprzewidzianych zagrażających transportowi, załoga powinna zrobić wszystko dla ocalenia transportu. W razie niebezpieczeństwa, które nie może być zwalczone własnymi siłami, retman winien przedsięwziąć wszelkie niezbędne kroki według własnego uznania, meldując niezwłocznie o tym właścicielowi transportu.

§ 20.

Niedziele i święta uroczyste są wolne od pracy, przy czym tratwy zatrzymują się w miejscu poprzedzającym nocleg.

§ 21.

Ubezpieczenie społeczne pracowników objętych niniejszym układem regulują postanowienia ustawodawstwa o ubezpieczeniu społecznym.

§ 22.

W wypadku zwódki tratwy muszą dopłynąć do miejsca zabezpieczenia.

§ 23.

Wszyscy pracownicy tratew podlegają zarządzeniom retmana, a w wypadku jego nieobecności — retmańczyka. Nikt inny nie może im wydawać zarządzeń.

§ 24.

W razie wywołania strajku, awantur lub niewłaściwego zachowania się w stosunku do retmana lub urzędników nadzoru-

jących podczas spławu, albo w razie zatrzymania przez przedsiębiorcę transportu w innej niż pierwotnie przewidzianej miejscowości, załoga obowiązana jest opuścić transport na żądanie przedsiębiorcy przy uprzednim zabezpieczeniu go przy brzegu. O ile usunięcie załogi z tratwy nastąpiło z winy flisaków nie przysługuje im prawo do domagania się umówionego wynagrodzenia za rejs, jak również i opłaty drogi powrotnej do domu. O ile zwolnienie nastąpiło z winy pracodawcy, pracownikom przysługuje umówione całkowite wynagrodzenie.

§ 25.

W razie zgubienia lub uszkodzenia z winy załogi powierzonych do spławu materiałów drzewnych, stosuje się obowiązujące przepisy prawa.

§ 26.

Retmanom nie przysługują żadne dodatkowe opłaty za przeprowadzanie tratew pod mostami.

Warszawa, dnia 9 lipca 1937 r.

Pełnomocnicy Rady Naczelnej Związków Drzewnych:

(—) *Witold Czerwiński* (—) *E. Deręgowski*
(—) *Emil Gincburg* (—) *A. Kacpura*

i Oddziałów:

(—) *W Roguski* (—) *J. Cwela* (—) *J. Rosiński*

TŁOCZONO Z POLECENIA MINISTRA OPIEKI SPOŁECZNEJ.

ZAMÓWIENIA I WPŁATY NALEŻY KIEROWAĆ POD ADRESEM MINISTERSTWA OPIEKI SPOŁECZNEJ. WARSZAWA UL. DŁUGA 38/40.

Drukarnia Państwowa Nr 96627. 9.II.1938. 1000.

Prenumerata roczna 20 zł. **Cena niniejszego numeru 40 gr.**